

Sygnatura akt XII C 1848/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 18 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Hoffa

Protokolant: Starszy sekretarz sądowy K. T. (1)

po rozpoznaniu w dniu 18 sierpnia 2016 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa T. L. / PESEL (...)/

przeciwko Skarbowi Państwa - Dyrektorowi Zakładu Karnego we W.

o zapłatę

I. Powództwo oddala.

II. Nie obciąża powoda kosztami sądowymi, natomiast zasądza od niego na rzecz Skarbu Państwa (Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa) kwotę 3600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

/-/ E. H.

***** początek tekstu

[Przewodniczący 00:10:24.100]

... i poniżej jako nowy ten... Stosując artykuł 328 paragraf 1 prim Przewodnicząca wygłosiła ustne uzasadnienie wyroku. Powód T. L. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa - Dyrektora Zakładu Karnego we W. zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w wysokości 80000 złotych z odsetkami ustawowymi od daty doręczenia pozwu pozwanemu. Wniósł też o zwrot kosztów zastępstwa adwokackiego na rzecz pozwanego. Jednocześnie złożył wniosek o ustanowienie na jego rzecz adwokata z urzędu, który to wniosek znajduje się na karcie 2 akt. Wniosek ten został oddalony prawomocnie postanowieniem z 22 grudnia 2015 roku, znajdującym się na karcie 24. W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że bezprawnie zastosowano wobec niego szczególną ochronę na podstawie artykułu 88d kodeksu karnego wykonawczego bez wniosku powoda o taką szczególną ochronę i bez polecenia Sądu, żeby taką ochronę w stosunku do powoda zastosować. Ochrona taka została wprowadzona od 1 kwietnia 2015 roku decyzją Dyrektora Zakładu Karnego we W.. Powód podał, że został odizolowany od innych więźniów, nie może korzystać z wszelakich zajęć dla więźniów organizowanych, a także zajęć sportowych i odbiera tę sytuację jako poniżającą dla niego i niehumanitarną. Uznaje też, że w ten sposób stworzono niehumanitarne warunki odbywania przez niego kary pozbawienia wolności. Bliższe wywody na ten temat znajdują się w uzasadnieniu pozwu. Na karcie 5 akt powód w uzasadnieniu pozwu wskazał, że skutkiem tej sytuacji są niekorzystne dla niego zmiany w psychice. Z wywodów tam zawartych wynika, że wypłata zadośćuczynienia w żądanej przez powoda kwocie pozwoli mu powrócić do równowagi emocjonalnej. Pozwany w odpowiedzi na pozew, a konkretnie na karcie 58 akt, wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu swoich twierdzeń wskazał, że izolacja powoda od innych więźniów nastąpiła po sytuacjach wymuszania przez niego pieniędzy od innych więźniów, kiedy to powód swoimi działaniami powodował, że więźniowie czuli się zmuszeni do przelewania żądanych przez niego kwot na jego konto. Wywody na ten temat znajdują się na karcie 61 akt.

Tam też pozwany wskazał, że wnosi o zastosowanie przez Sąd artykułu 5 kodeksu karnego, bowiem izolacja powoda od innych więźniów była skutkiem niezgodnych z prawem działań powoda. W konsekwencji stwierdził, że powód się nie może domagać ochrony prawnej, skoro sam postępuje sprzecznie z zasadami współżycia społecznego. Wymaga bowiem szacunku dla swoich dóbr osobistych, a tymczasem sam nie dba o zachowanie tych dóbr osobistych względem innych osób. Wskazał, że takie postępowanie może uzasadniać odmowę udzielenia poszkodowanemu ochrony prawnej na podstawie artykułu 5 kodeksu cywilnego. Sąd ustalił następujący stan faktyczny. Powód w pozwanym... w Zakładzie Karnym we W. odbywa karę pozbawienia wolności od dnia 21 lipca 2011 roku do chwili obecnej. Z notatki służbowej sporządzonej przez młodszego chorążego, instruktora działu ewidencji Zakładu Karnego we W. dnia 17 maja 2016 roku wynika, że powód był w okresie od 21 lipca 2011 roku do czasu sporządzenia notatki służbowej przenoszony do różnych cel i w każdym przypadku zapewniona mu była norma trzech metrów kwadratowych na osobę. Cele te były zasiedlone przez różną ilość więźniów, były to kolejno cele dwuosobowe, w okresie od 24 stycznia 2012 roku do 19 lutego 2012 roku, czyli przez okres krótszy niż miesiąc była to cela pięciosobowa. Następnie w każdym przypadku powód przebywał w celi dwuosobowej i zapewniona została wspomniana już norma, przysługująca więźniowi w okresie odbywania kary pozbawienia wolności, dotycząca powierzchni przypadającej na niego w celi więziennej. Powód składał skargi na oddzielenie go od innych więźniów w okresie odbywania kary pozbawienia wolności, jednak z decyzji komisji penitencjarnej, które znajdują się w poświadczonych kserokopiach na kartach 66-68 wynika, że powód został przez tę komisję skierowany do odbywania kary w warunkach R-IZ-recydywista penitencjarny-zakład karny typu zamkniętego, system zwykły. W kolejnych decyzjach ta kwalifikacja pozwanego była utrzymywana. Z odpowiedzi na skargi powoda, znajdujące się... odpowiedzi te znajdują się na kartach 69 i 70 akt, i pochodzą z 18 września 2015 roku i 5 listopada 2015 roku wynika, że powód został rzeczywiście oddzielony od innych więźniów i funkcjonował w warunkach izolacji penitencjarnej ze względu na negatywny wpływ na atmosferę i wymuszanie od innych osadzonych wpłat na swoje konto. Te informacje są tutaj potwierdzone, ponadto Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w P. zapewnia, że mimo to powodowi jest indywidualnie umożliwiony udział we wszelkiego typu zajęciach kulturalno-oświatowych, sportowych, spacerach, mszach świętych. Może też brać udział w tak zwanych widzeniach dozorowanych i odbywać wszelkie praktyki religijne, jakie przez powoda są oczekiwane. Wniosek, że bez jakiegokolwiek przyczyny w stosunku do powoda zastosowano izolację jest nietrafny, bowiem pilnowanie konkretnego więźnia, zapewnienie mu jednoosobowej celi i zapewnienie tej izolacji przez dłuższy okres wiąże się ze zwiększoną pracą i staraniami ze strony personelu Zakładu Karnego i oczywiste jest, że personel ten nie... Dyrektor Zakładu Karnego we W. nie podjąłby decyzji o takiej izolacji i oddzieleniu powoda od innych więźniów, gdyby nie było jakichś poważnych przyczyn, które taką izolację uzasadniały. W związku z tym Sąd dał tutaj wiarę informacjom, że powód odnosił się niewłaściwie w stosunku do innych więźniów i podejmował działania polegające na wymuszaniu od nich wpłat pieniędzy na jego konto. I to jest przyczyna podjęcia, w stosunku do powoda, izolacji. Działanie Zakładu Karnego, który ma obowiązek zapewnić wszystkim więźniom bezpieczeństwo i prawidłowy sposób odbywania kary wykonania pozbawienia wolności, nie było bezprawne. Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej wskazanych dowodów z dokumentów. Jeżeli chodzi o wskazane, wnioskowane przez powoda dokumenty w punkcie 6 pozwu, to jest karta 1 i 2, okazały się one nieprzydatne, w szczególności pozyskiwanie akt karnych, czy jakichkolwiek akt karnych wykonawczych, bowiem sprawa została dostatecznie wyjaśniona. Powodowi ponadto przysługują skargi, może składać wnioski do Sędziego penitencjarnego odpowiednio do przepisów kodeksu karnego wykonawczego i z pewnością z takich możliwości powód korzysta. Z karty 17 zaświadczenia Zakładu Karnego we W. wynika ponadto, że powód odbywa karę od 21 listopada 2008 roku i będzie ją odbywał do 15 listopada 2033 roku. Jeżeli chodzi o złożony przez powoda dokument, stanowiący opinię tak zwanej Kliniki (...) Wydziału Prawa i Administracji (...) M. K. w T., która sporządzona została 15 marca 2016 roku i sporządzona została przez niejaką M. S. [? 00:22:35.984], to Sąd nie wziął pod uwagę tej opinii, jako dowodu w sprawie. Nie ustosunkował się też do tego dokumentu, oddalając dowód z tej opinii, bowiem opinia ta została sporządzona przez osobę prywatną, należy wnioskować, że na prywatny wniosek powoda i na podstawie uzyskanych wyłącznie od niego informacji, jest kompletnie bezwartościowa i nie sposób jej przyjąć jako dowodu będącego, mogącego być lub nie, podstawą jakichkolwiek ustaleń Sądu. Ze względu na wyjaśnienie sprawy przy pomocy dokumentów dopuszczonych w poczet dowodów, Sąd odstąpił od przesłuchania stron. Twierdzenia i wywody powoda były znane z przedstawionych przez niego pozwu z obszernym uzasadnieniem i dalszych pism procesowych. Z kolei stanowisko strony pozwanej wynika z odpowiedzi na pozew, tak że wobec wyjaśnienia okoliczności sprawy Sąd zaniechał dowodu z przesłuchania stron. Analizując ustalony stan faktyczny, Sąd ustalił i zważył, co następuje.

Przesłankami odpowiedzialności przewidzianymi w artykule 24 paragraf 1 kodeksu cywilnego są zagrożenie..., zagrożenie naruszeniem, naruszenie dobra osobistego oraz bezprawność działania osoby naruszającej dobro osobiste, przy czym dla udzielenia ochrony niezbędnym jest zaistnienie wszystkich tych przesłanek równocześnie. Nie wystarczy więc samo wykazanie, że określone dobro osobiste zostało naruszone lub zagrożone cudzym działaniem. Ponadto koniecznym jest, aby zachowanie sprawcy było bezprawne. Artykuł 24 paragraf 1, z artykułu 24 paragraf 1 kodeksu cywilnego wynika jednoznacznie, że ochrona dóbr osobistych przysługuje jedynie przed działaniem bezprawnym. Przesłanka bezprawności działania jest przesłanką konieczną do udzielenia ochrony zarówno niemajątkowej jak i majątkowej przewidzianej w komentowanym przepisie. Przesłanka bezprawności działania ujmowana jest w prawie cywilnym szeroko. Przyjmuje się mianowicie, że bezprawne jest każde działanie sprzeczne z normami prawnymi, a nawet z porządkiem prawnym oraz z zasadami współżycia społecznego. Przepis artykułu 24 kodeksu cywilnego określa domniemanie bezprawności działania naruszającego czyjeś dobro osobiste. Domniemanie bezprawności, które ustanowił ustawodawca w artykule 24 kodeksu cywilnego zwalnia jedynie stronę domagającą się ochrony dobra osobistego od wykazania, że działania naruszające cudze dobro osobiste było bezprawne. Nie zwalnia natomiast osoby ubiegającej się o udzielenie ochrony od wykazania, że do naruszenia jego dobra osobistego doszło czy to na skutek działania, czy też zaniechania osoby naruszającej dobro osobiste. Pojęcie bezprawności działania ujmowane jest tutaj w sensie obiektywnym, między innymi mówi o tym wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2007 roku, sygnatura V CSK 431/06, OSNC z 2008 roku numer 1 pozycja 13. Dobra osobiste korzystają z ochrony majątkowej w ten sposób, że zgodnie z artykułem 24 paragraf 1 kodeksu cywilnego osoba, której dobro osobiste zostaje naruszone może żądać na zasadach przewidzianych w kodeksie cywilnym zadośćuczynienia pieniężnego od osoby, która dopuściła się naruszenia. Dochodzenie zadośćuczynienia pieniężnego nie jest zależne od rodzaju naruszonego dobra osobistego, ani też od rodzaju żądanej i udzielonej ochrony niemajątkowej. Ewentualną podstawą prawną odpowiedzialności pozwanego jest artykuł 417 paragraf 1 kodeksu cywilnego. Przesłanką odpowiedzialności Skarbu Państwa w oparciu o ten artykuł 417 paragraf 1 kodeksu cywilnego jest bezprawne działanie lub zaniechanie danej jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa oraz szkoda i związek przyczynowy między danym zachowaniem a szkodą. W niniejszej sprawie Sąd zobowiązany był do zbadania, czy zachowanie pozwanego, czyli Skarbu Państwa - Dyrektora Zakładu Karnego we W., ustalone na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego naruszyło konkretne dobra osobiste powoda. Zgodnie z artykułem 3 kodeksu postępowania cywilnego obowiązek przedstawiania dowodów spoczywa na stronach postępowania, a ciężar udowodnienia faktów mającym dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie spoczywa na stronie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne, wskazuje to artykuł 227 kodeksu postępowania cywilnego w związku z artykułem 6 kodeksu cywilnego. W związku z powyższym, podstawą rozstrzygnięcia Sądu były dowody przedstawione przez strony, o ile były przydatne dla rozstrzygnięcia sprawy i ustalenia stanu faktycznego. Dowodami tymi były dokumenty zawarte w aktach niniejszej sprawy, bowiem żadna ze stron nie zgłosiła wniosku o przeprowadzenie dowodu z jakichkolwiek świadków. W przedmiotowej sprawie pozwany Skarb Państwa - Dyrektor Zakładu Karnego we W. zaprzeczył jakoby w jakikolwiek sposób naruszył dobra osobiste powoda. W związku z tym, to powód powinien wykazać jakimi konkretnymi zachowaniami, bądź, bądź brakiem takich zachowań, pozwany naruszył jego dobra osobiste. Powód..., zbadaniu podlegało, podlegał też, podlegało też zachowanie powoda pod kątem przestrzegania przez niego prawa i zasad współżycia społecznego w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności i możliwość zastosowania zgodnie z wnioskiem pozwanego artykułu 5 kodeksu cywilnego. Postępowanie dowodowe jednoznacznie wskazało, że nie zostały naruszone dobra osobiste powoda. Ze strony pozwanego brak jest bezprawnego działania. Izolacja powoda od innych więźniów, w tym niepełna możliwość uczestniczenia w jakichś zajęciach, czy ograniczona w pewnym zakresie możliwość praktyk religijnych jest uzasadniona zachowaniem wcześniejszym powoda w stosunku do innych więźniów. Sąd ocenia, że mimo takiej izolacji, powód jako osoba fizyczna ma kontakt z innymi ludźmi. Są to kontakty z funkcjonariuszami Zakładu Karnego, kontakt z księdzem lub pastorem, jeżeli powód jest z wyznania protestantem, a także ewentualny kontakt z rodziną, bowiem w stosunku do powoda nie ma zakazu widzeń z osobami odwiedzającymi. Fakt, że powodowi brak jest pieniędzy, nie ma podstaw do przyjęcia, że może brak pieniędzy wywołać u powoda zaburzenia równowagi i zaburzenia jakieś emocjonalne. Powód ma w Zakładzie Karnym zapewnione pełne utrzymanie, dach nad głową, więc brak jest podstaw do przyjęcia, że takie zaburzenia obiektywnie mogłyby u niego wystąpić. Odgrodzenie powoda od innych więźniów jest ściśle uzasadnione zachowaniem wcześniejszym powoda w stosunku do nich i pozwany ma wręcz obowią..., miał wręcz obowiązek tą izolację na jakiś czas zastosować, aby bezpieczni byli więźniowie, z którymi powód się stykał i aby

nie były od nich wymuszane pieniądze, czy aby nie musieli oni znosić innych nieakceptowanych przez siebie zachowań powoda. Sąd uznał też, że izolacja była nie tylko wywołana przez działanie pozwanego, ale była też spowodowana konkretnymi zachowaniami powoda opisanymi powyżej. Zgodnie z artykułem 5 kodeksu cywilnego nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Oddalając powództwo Sąd zastosował też artykuł 5 kodeksu cywilnego jako podstawę uzupełniającą, bowiem powód ewidentnie zachowywał się w stosunku do innych więźniów naruszając zasady współżycia społecznego. Izolacja jest tego konsekwencją i w związku z tym ewentualne naruszenie dóbr osobistych wskazanych przez powoda, będące u niego subiektywnie efektem tej izolacji nie korzysta z ochrony. Biorąc pod uwagę te wszystkie oceny i wywody Sąd uznał, że roszczenie powoda nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem powód nie wykazał bezprawnych zachowań, czyli zarówno działań jak i zaniechań pozwanego przez które dobro osobiste powoda ewentualnie mogłyby zostać naruszone, a także w swoim zachowaniu w stosunku do innych więźniów spowodował opisane w pozwie działania pozwanego. Biorąc to pod uwagę, Sąd w punkcie pierwszym oddalił powództwo w całości. W postanowieniu Sądu Apelacyjnego z 8 lutego 2016 roku powód został zwolniony od kosztów sądowych w całości. Nie było podstaw do zmiany tego postanowienia, bowiem powód odbywa długotrwałą karę pozbawienia wolności, nie zmieniła się jego sytuacja majątkowa i rodzinna i nawet jeżeli podjął jakąś pracę w Zakładzie Karnym, to wynagrodzenie nie jest na tyle znaczne, aby umożliwić mu zapłacenie kosztów sądowych w dość znacznej kwocie. W punkcie drugim wyroku, Sąd obciążył powoda kosztami zastępstwa procesowego pozwanego w kwocie 3600 złotych realizowanego w niniejszym postępowaniu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa. Podstawę prawną rozstrzygnięcia w tym zakresie stanowił artykuł 98 paragraf 1 i 3 kodeksu postępowania cywilnego, artykuł 99 kodeksu postępowania cywilnego w związku z paragrafem 6 punkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, rozporządzenie to opublikowane jest w Dzienniku Ustaw, numer 163, pozycja 1348. Podstawą orzeczenia o kosztach jest też artykuł 11 ustęp 3 ustawy z 8 lipca 2005 roku o Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa. Powód przegrał spór w całości, a zatem zobowiązany jest zwrócić poniesione przez pozwanego koszty zastępstwa procesowego. Sąd uznał, że brak jest podstaw do odstępstwa od tej zasady. Powód decydując się na wytoczenie kolejnego już procesu i to o kwotę 80000 złotych, która nie jest adekwatna do nawet do wskazanego przez niego w pozwie naruszenia dóbr osobistych, powinien mieć świadomość wszystkich tego konsekwencji, w tym także świadomość, że może być obciążony kosztami zastępstwa adwokackie..., procesowego strony przeciwnej w przypadku przegrania sprawy. Fakt pozbawienia wolności nie stanowi podstawy do uznania, że zachodzi szczególny przypadek w rozumieniu artykułu 102 kodeksu postępowania cywilnego uzasadniający nieobciążanie strony przegrywającej kosztami. Stosując..., podejmując decyzję o obciążeniu powoda kosztami zastępstwa procesowego Sąd też brał pod uwagę fakt, że powód ma możliwość składania wszelakich skarg, wniosków i żądań dotyczących sposobu odbywania kary pozbawienia wolności i zwracając się bądź to do organów służby więziennej, bądź to do Sądu penitencjarnego, z urzędu Sąd wie, że takie skargi i wnioski, czy żądania są wnikliwie badane i rozpoznawane, i w związku z tym powód absolutnie nie, nie musi, czy, czy nie ma podstaw do występowania do Sądu cywilnego w swoich sporach z Dyrekcją Zakładu Karnego we W., w którym odbywa karę. Jest to koniec uzasadnienia ustnego.

[K. części 00:37:36.384]